

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แรงจูงใจ (Motivation)

ความหมายของแรงจูงใจ

ได้มีผู้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

ซูบ กาญจนปกร (2506) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง การกระตุ้นหรือเร้าให้การกระทำลุล่วงไป

ชม ภูมิภาค (2516) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นสภาวะที่เกิดขึ้นในบุคคล เพื่อควบคุมพฤติกรรมที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมาย

สมพงษ์ เกษมสิน (2516) กล่าวว่าแรงจูงใจคือ ความพยายามที่จะให้ผู้อื่นแสดงออก หรือปฏิบัติต่อสิ่งจูงใจ สิ่งจูงใจที่มีทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล แต่มูลเหตุจูงใจอันสำคัญของบุคคลก็คือ ความต้องการ

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522) กล่าวว่า แรงจูงใจคือ การสร้างพลังทำให้อินทรีย์เกิดพฤติกรรมที่มีทิศทาง เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางอย่างใดอย่างหนึ่ง

วิภาพร ลากสมบุรณ์ (2522) กล่าวว่า แรงจูงใจมีความหมายอยู่ 3 ประการ คือ

1. แรงจูงใจ คือ สภาวะที่บุคคลถูกกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางที่วางเอาไว้

2. แรงจูงใจ คือ พฤติกรรมที่สนองความต้องการของมนุษย์ และเป็นพฤติกรรมที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่วางไว้

3. แรงจูงใจ คือ พฤติกรรมที่ถูกกระตุ้นด้วยแรงขับของแต่ละบุคคล มีแนวทางไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างใดอย่างหนึ่ง และร่างกายจะสมประสงค์ในความต้องการนั้น

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุนีย์ อีระดากร (2522) กล่าวว่า แรงจูงใจเกิดจากองค์ประกอบต่างๆในอินทรีย์ เช่น ความสนใจ (Interest) อุดมคติ

(Ideal) ความต้องการ (Need) เจตคติ (Attitude) และลักษณะนิสัย (Habit) ของอินทรีย์นั้นๆ

เอนกกุล กริแสง (2526) กล่าวว่า แรงจูงใจ คือ การกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม และการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งทำให้บุคคลแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างเดียวกันไม่เหมือนกัน

กิติ ดัยคานนท์ (2533) กล่าวว่า แรงจูงใจ คือ พลังจิตที่อยู่ในตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งทำหน้าที่เร้าให้แก่บุคคลนั้นๆ ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมา พลังจิตนี้เกิดจากการกระตุ้นหรือสิ่งเร้าต่างๆ ภายในร่างกายหรือภายนอกร่างกาย

Hull (1943) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นมูลฐานของการเรียนรู้และถือว่ามีความสำคัญมาก การที่จะทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจนั้น ต้องอาศัยแรงขับภายในของบุคคลนั้นที่มีต่อเครื่องล่อ (Incentives) และจะนำไปสู่การเรียนรู้ตามเป้าหมาย

Seidenberg (1976) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจคือ ความต้องการภายในของบุคคลด้านชีววิทยา ที่แสดงออกมาโดยทางพฤติกรรม เพื่อสนองความต้องการ เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ เป็นความต้องการพื้นฐานเพื่อให้อยู่รอด เมื่อมนุษย์มีการเรียนรู้จากสังคม จะมีความต้องการในสิ่งอื่นอีก เช่น ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง เป็นต้น

ซึ่งจากความหมายที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า แรงจูงใจคือ ความต้องการพื้นฐานของอินทรีย์ต่อสิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกอินทรีย์ในขณะนั้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของอินทรีย์ต่อสิ่งเร้าในในเวลาต่อมา และพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อตอบสนองความต้องการ

กระบวนการจูงใจ

กระบวนการจูงใจซึ่งเป็นภาวะที่อินทรีย์ได้รับการกระตุ้นชักนำ ให้แสดงพฤติกรรมไปในแนวทางใดๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. เงื่อนไข (Antecedent Condition) การที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมออกมานั้นเนื่องมาจากมีความต้องการ (Need) เกิดขึ้นภายใน

ในร่างกายหรือตัวของอินทรีย์เอง หรือเป็นเพราะได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก

1.1 ความต้องการ (Need) คือสภาพหรือภาวะที่ร่างกายขาดหรือเสียสมดุลย์ของสิ่งที่จำเป็นต่อการที่อินทรีย์จะดำรงอยู่ในสภาพปกติได้ เช่น เมื่อร่างกายขาดอาหารบุคคลก็เกิดความหิว และต้องการอาหารมาชดเชยเพื่อทำให้เกิดความสมดุลย์ขึ้น จะเป็นแรงผลักดันให้คนเรากระทำพฤติกรรมต่างๆ เพื่อบำบัดความต้องการดังกล่าว หรือคนที่ไม่ได้รับความสนใจเอาใจใส่จากญาติพี่น้อง หรือคนใกล้เคียง ย่อมต้องการความรัก ต้องการความสนใจจากคนอื่น ๆ จึงต้องแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา เป็นการไขว่คว้าความรักความสนใจมาทดแทนสิ่งที่ขาดไป เพื่อทำให้เกิดความสมดุลย์ขึ้น

เราอาจแบ่งความต้องการตามพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 2 อย่าง คือ

ก. ความต้องการทางกาย ซึ่งเป็นความต้องการที่มีรากฐานมาจากสรีระ เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ การขับถ่ายของเสีย การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ ความต้องการเหล่านี้จะมีพลังต่างกันและหากไม่ได้รับการตอบสนอง ก็จะมีผลต่างกันไปตามสภาพเช่น หากขาดอาหารและน้ำอาจทำให้บุคคลนั้นถึงแก่ความตายได้ แต่หากไม่ได้รับการตอบสนองทางเพศ ก็จะไม่มีผลรุนแรงถึงตาย เหมือนขาดน้ำหรืออาหาร เป็นต้น

ข. ความต้องการทางใจและสังคม ซึ่งเป็นความต้องการที่คนเรียนรู้จากประสบการณ์ของตน เช่น ความต้องการความรักความอบอุ่นปลอดภัยได้รับความสำเร็จหรือการยกย่องจากสังคม เป็นต้น

1.2 สิ่งเร้า (Stimulus) สิ่งเร้าได้แก่ บุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่มาเร้าหรือกระตุ้นให้อินทรีย์เกิดความต้องการ อันเป็นแรงกระตุ้น หรือแรงขับให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าออกไป ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

ก. สิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ สิ่งเร้าที่อยู่ภายนอกกายของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมทุกสิ่ง อันมีผลกระตุ้นให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมออกมา

ข. สิ่งเร้าภายใน เป็นผลจากการทำงานของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายของมนุษย์อันเป็นแรงขับ หรือตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เช่น การขับน้ำย่อยของกระเพาะอาหาร การเต้นของหัวใจ ฯลฯ

2. แรงจูงใจและแรงขับ (Drive and Motive) การขาดสมดุลย์ของอินทรีย์หรือการถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าต่างๆ ทำให้อินทรีย์เกิดความตึงเครียดในระบบต่างๆ ของร่างกายขึ้นอันเป็นภาวะที่ร่างกายต้องแสดงพฤติกรรม หรือกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบำบัดความต้องการนั้น หรือเพื่อให้ร่างกายกลับเข้าสู่ภาวะสมดุลย์ตามปกติ ภาวะเช่นนี้ทำให้เกิดแรงขับและแรงจูงใจขึ้น เป็นเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตนต้องการ

3. พฤติกรรมการกระทำ (Instrumental Behavior) แรงขับหรือแรงจูงใจที่เกิดขึ้น เมื่อมีพลังมากพอก็จะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมออกมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น ความหิว หรือความกระหายมากๆ จะผลักดันให้คนต้องพยายามหาอาหาร หรือนำมาบำบัดความต้องการด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งจนได้เป็นต้น

4. การลดแรงขับ (Drive Reduction) เมื่อร่างกายได้รับการตอบสนองจากการกระทำพฤติกรรมเป็นผลให้อินทรีย์กลับเข้าสู่สภาพสมดุลย์ หรือภาวะความเครียดลดลงหรือหายไป แรงขับหรือแรงจูงใจก็จะถูกขจัดให้หมดไปด้วยซึ่งเป็นการครบถ้วนกระบวนการของการจูงใจ

จะเห็นว่า กระบวนการแรงจูงใจที่จะเกิดขึ้นต่ออินทรีย์จะมีลำดับ และมีขั้นตอนในการเกิดตามลำดับทั้ง 4 ขั้นที่กล่าวมานี้

องค์ประกอบของแรงจูงใจ

อาจแยกองค์ประกอบของแรงจูงใจออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ

1. แรงจูงใจ (Motivation) ได้แก่ ความปรารถนาหรือสิ่งกระตุ้นให้อินทรีย์กระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีจุดหมายปลายทาง ซึ่งบุคคลถือว่ามีคุณค่าต่อตนเองโดยผ่านการเรียนรู้ แรงจูงใจนี้อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกก็ได้

2. สิ่งจูงใจ (Incentive) คือสิ่งเร้าที่จะชักนำหรือจูงใจและกำหนดทิศทางให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา สิ่งจูงใจอาจจะเป็นทางบวก เช่น รางวัล ค่าชมเชย การปรบมือ เป็นต้น หรืออาจจะเป็นสิ่งจูงใจทางลบ เช่น การลงโทษ การตำหนิ การตัดเงินเดือน เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลอยากหลีกเลี่ยงหรือไม่อยากเข้าหา

องค์ประกอบทั้งสองนี้จะเป็นตัวกำหนดว่าการรุนแรงจะมากหรือน้อย เช่น ถ้าคนหิวมาก ก็แสดงว่ามีแรงจูงใจสูง และถ้าอาหารย่อยแสดงว่าสิ่งจูงใจมีแรงดึงดูดสูง ก็จะเกิดการรุนแรงมากทำให้ทานอาหารได้มาก เป็นต้น

ประเภทแรงจูงใจ

ประสาท อิศรปริดา (2521) แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจอันเนื่องมาจากความต้องการทางสรีระ เป็นแรงจูงใจที่จะเกิดขึ้นพร้อมกับการมีวุฒิภาวะของคน ได้แก่ การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย เป็นต้น

2. แรงจูงใจอันเนื่องมาจากความต้องการทางสังคม เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้หรือฝึกรอบมกายหลัง เช่น ความต้องการความปลอดภัย และความรัก หรือการยอมรับนับถือ เป็นต้น

กิติ ดยัคคานนท์ (2533) ได้แบ่งแรงจูงใจออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. แรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งเร้าภายในร่างกาย เช่น ความหิวกระหาย ความรักใคร่ เป็นต้น

2. แรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากสิ่งเร้าภายนอกร่างกาย เช่น การได้รับรางวัล ค่าตอบแทนไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ยศฐานบรรดาศักดิ์ การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่นๆ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาจะพอสรุปได้ว่า ประเภทของแรงจูงใจ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆตามธรรมชาติและลักษณะของการเกิดสิ่งจูงใจ คือ

1. แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการพื้นฐานภายในร่างกาย ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่มีมาแต่กำเนิด และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเพื่อให้อินทรีย์อยู่ในสภาพปกติหรือมีความสมดุลย์ ได้แก่ แรงขับหรือการกระตุ้นจากร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ ฯลฯ

2. แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการที่ถูกกระตุ้นจากร่างกายภายนอก แรงจูงใจลักษณะนี้เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสังคม และได้เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆรวมทั้งการถูกหล่อหลอมด้วยวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อของคนในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นความต้องการที่อยากรู้ อยากเห็น และแสวงหาความต้องการทางสังคมขึ้น เช่น การต้องการความรัก ความสำเร็จ การยกย่องจากคนอื่น อำนาจเกียรติยศชื่อเสียง เป็นต้น

แรงจูงใจของมนุษย์

พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจหลายอย่างประกอบกัน เช่น ความจำเป็นทางด้านร่างกาย ความต้องการทางสังคม และบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลอีกด้วย ดังนั้นการที่จะสามารถบอกได้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจสิ่งใดโดยเฉพาะจึงเป็นการยากอย่างยิ่ง ในขณะที่เดียวกันพฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์อาจเป็นผลมาจากการกระตุ้น หรือการจูงใจของสิ่งเร้าหรือความต้องการหลายๆชนิดพร้อมๆกัน นอกเหนือจากนี้ยังมีพฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์ยังแตกต่างกันไปตามสภาพของวัฒนธรรม และค่านิยมของสังคมของแต่ละคน และแม้คนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน มีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ก็ยังแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือมีแรงจูงใจในสิ่งเดียวกันแตกต่างกันออกไปตามแต่ความเชื่อ ความต้องการ ความสนใจ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกันอีกด้วย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นผลจากการจูงใจมีระบบหรือกระบวนการของแรงจูงใจที่สลับซับซ้อน ซึ่งเป็นผลกระทบจากแรงจูงใจหลายๆอย่าง ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งก่อนที่จะตัดสินใจลงไปว่าพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมานั้นเป็นผลมาจากแรงจูงใจอย่างใดแน่

องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการจูงใจ

การที่มนุษย์จะเต็มใจ หรือมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลเต็มที่หรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติหรือบุคลิกส่วนตัวของเขาเองหลายๆประการ นอกเหนือจากสิ่งจูงใจหรือองค์ประกอบจากภายนอกต่างๆแล้ว สิ่งต่อไปนี้ถือว่ามีความสำคัญต่อการที่บุคคลจะเกิดแรงจูงใจต่อการปฏิบัติงาน หรือกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นอย่างยิ่ง คือ

1. ความสนใจ คนที่มีความสนใจในงานของตนจะมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจต่องานที่ตนต้องปฏิบัติอยู่ ย่อมต้องการที่จะเข้าใจถึงลักษณะของงาน ความชำนาญหรือความรู้ที่ต้องใช้ และย่อมจะหาทางปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับงานอย่างดีที่สุดขณะเดียวกันก็รู้สึกเพลิดเพลินสนุกสนานกับงานโดยอาจคาดหวังถึงผลที่จะได้รับ หรือสนุกกับการทำงานนั้นๆโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทนมากนัก

2. ความต้องการ คนที่มีความต้องการ หมายถึง บุคคลนั้นขาดบางสิ่งบางอย่างที่จำเป็นต่อเขา และการได้ทำงานหรือกิจกรรมบางอย่างเป็นผลสำเร็จ

จะช่วยให้เขาได้รับการตอบสนองความต้องการนั้นๆ ดังนั้นจึงมีความทุ่มเทให้กับกิจกรรมที่ทำเพื่อให้ผลประสบความสำเร็จตามที่ตนต้องการให้ได้

3. ค่านิยม เป็นสิ่งหรือเป้าหมายที่บุคคลถือว่ามีคุณค่า หรือสำคัญอย่างยิ่งในชีวิต มีส่วนในการชักจูงใจให้เกิดพลังและกำหนดทิศทางในการทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่เขาเชื่อถือได้ ค่านิยมมีส่วนในการสร้างแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างมาก เช่น ค่านิยมทางด้านการเมืองหรืออำนาจ ผู้นำในแทบทุกวงการพยายามเสาะหาเพื่อที่จะได้มาซึ่งอำนาจเหนือและสามารถควบคุมผู้อื่นได้ ค่านิยมด้านเศรษฐกิจหรือความร่ำรวยมั่งคั่งเพื่อตนเอง เช่น การเสาะแสวงหาผลประโยชน์หรือความร่ำรวยอย่างมหาศาลต่างๆของคนทั่วไป เป็นต้น

4. ทัศนคติ ทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หมายถึง ความเชื่อ อารมณ์หรือความรู้สึกที่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้นๆ ถ้าบุคคลใดชอบงานที่ตนทำ หรือชอบหัวหน้างาน ก็ย่อมทำให้เขาได้รับความพอใจในการทำงาน ย่อมทำให้มีแรงจูงใจต่อการทำงานในสถานที่นั้นๆ บุคคลย่อมเสาะหา กิจกรรมหรือสิ่งต่างๆที่ตนเองมีทัศนคติในทางบวกต่อสิ่งนั้น

5. ความปรารถนาหรือความทะเยอทะยาน ได้แก่ ความมุ่งหวังหรือความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเช่น ความสำเร็จ เงิน ชื่อเสียง เป็นต้น ที่เห็นว่า มีคุณค่าสำหรับเขาและเป็นที่เขาต้องการ หากบุคคลใดที่มีความทะเยอทะยานหรือความปรารถนาในระดับสูง บุคคลก็พยายามเป็นพิเศษในการที่จะทำกิจกรรมต่างๆอย่างดีและเต็มความสามารถ

6. สิ่งล่อใจ ได้แก่ สิ่งที่บุคคลเห็นว่ามีความสามารถที่จะทำให้แรงขับหรือแรงจูงใจที่ต้นตัวของเขาได้รับการตอบสนองที่เป็นที่พึงพอใจ สิ่งล่อใจจึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้บุคคลนั้นกระทำสิ่งต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้รับสิ่งล่อใจนั้นๆ สิ่งล่อใจจึงเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรม หรือแสดงพฤติกรรมต่างๆไปในทางที่พึงปรารถนาได้เป็นอย่างดียิ่งสิ่งหนึ่ง

จากองค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง 6 ประการ นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการใช้ประกอบในการศึกษาแรงจูงใจของมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่จะต้องตระหนักและนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานอย่างยิ่งในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับบุคคล หรือหน่วยงานของตน

2.2 กิจกรรมนักศึกษา (Student Activities)

ความหมายของกิจกรรมนักศึกษา

ได้มีผู้ให้คำนิยามของกิจกรรมนักศึกษาไว้ดังนี้

Medure (1971) กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษาหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักศึกษาในขณะที่อยู่ในสถาบันการศึกษาในฐานะนักศึกษา

Frederich (1965) กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษาคือกิจกรรมที่ครอบคลุมถึงกิจกรรมทั้งหลายในสถานศึกษา ซึ่งนักศึกษามีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ทั้งนี้ ต้องเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษายอมรับและสนับสนุนโดยมีอาจารย์และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

Good (1973) กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษานั้น เป็นโปรแกรมและการดำเนินงานซึ่งนักศึกษาหรือสถานศึกษาจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า "กิจกรรม" คือ การที่ผู้เรียนปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อการเรียนรู้

สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2531) ให้ความหมายของกิจกรรมนักศึกษาว่า หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์เพื่อพัฒนาตนเองในด้านส่วนตัว สังคมและด้านวิชาการ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาที่เข้าศึกษาเข้าร่วมสมัครด้วยความสมัครใจ และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคะแนน หรือหน่วยกิตใดๆ หรือผลประโยชน์ในการจัดผลอย่างอื่นๆ การดำเนินกิจกรรมต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์และได้รับการสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษา

จากความหมายต่างๆที่นักการศึกษาได้กล่าวมา สามารถสรุปความหมายของกิจกรรมนักศึกษาในภาพรวมว่า กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษาหรือกลุ่มของนักศึกษาในสถาบัน เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์และช่วยพัฒนาตัวของนักศึกษาให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นไม่มีผลต่อคะแนนในการเรียน อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาสามารถเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นใน

แต่ละกิจกรรม จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้บริหารสถาบันตามลำดับหรือความสำคัญของกิจกรรม โดยมีอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษาและให้ความดูแลอยู่เสมอ

ประวัติของกิจกรรมนักศึกษา

ประวัติของกิจกรรมนักศึกษานั้นมีความเป็นมาพร้อมกับประวัติของสถาบันอุดมศึกษา ในปีพ.ศ. 211 พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช ได้ทรงก่อตั้งมหาวิทยาลัยอเล็กซานเดรีย (Alexandria University) ขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในสมัยมาซิโดเนียน (Macedonian) นักศึกษาได้ร่วมกันทำกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมในสมัยนั้นส่วนมากเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา (Waden, 1909) ต่อมาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้เจริญมากขึ้นในทวีปยุโรป ได้มีสถาบันระดับอุดมศึกษาหลายแห่งถูกสร้างขึ้นเช่น มหาวิทยาลัยซาเลร์โน (Salerno) มหาวิทยาลัยโบโลญญา (Bologna) มหาวิทยาลัยมอนต์เปอลีเยร์ (Montpellier) มหาวิทยาลัยปารีส (Paris) และมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด (Oxford) นักศึกษาได้ร่วมกันทำกิจกรรมทางด้านวิชาการขึ้น เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับตนเอง

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง ประเทศต่างๆในยุโรปได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากภัยของสงครามเป็นอันมาก ซึ่งมีนักพัฒนาชาวสวิสชื่อ ปีแอร์ แอร์ซอล (Pierre Cerrsole) ได้รวบรวมอาสาสมัครชาวสวิส ชาวฝรั่งเศส และชาวเยอรมัน ประมาณ 20 คน ออกไปตั้งค่ายปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่เมืองแวร์ดัน (Verdun) ประเทศฝรั่งเศสในปีพ.ศ. 2463 และได้จัดตั้งสมาคมพลเรือนบริการนานาชาติ (Service Civil International) ย่อว่า S.C.I. ขึ้นในปีพ.ศ. 2463 นั้นเอง มีการขยายงานค่ายอาสาสมัครไปที่สวิสเซอร์แลนด์ในปีพ.ศ. 2467 และเยอรมันในปีพ.ศ. 2471 จากนั้นกิจกรรมนี้ก็แพร่หลายในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศยุโรป และอเมริกาเหนือในปีพ.ศ. 2473 ประเทศอังกฤษตั้งค่ายอาสาสมัครครั้งแรกที่เมืองนิวเซาท์เวลล์และจัดตั้งสมาคมเยาวชนอาสาสมัครบริการ (Youth Service Volunteers) ขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2485 และในปีพ.ศ. 2475 สมาคม Y.M.C.A. (Young Men Christian Association) ก็ได้รับเอากิจกรรมค่ายอาสาสมัครเข้ามาเป็น

กิจกรรมหนึ่งของสมาคม

ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ประเทศสหรัฐอเมริกาตะวันตกเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษอยู่ กิจกรรมนักศึกษาในสมัยนั้นได้เน้นหนักในด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมทางศาสนานับว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตนักศึกษาชาวอเมริกัน การสวดมนต์ของนักศึกษาถือว่าเป็นกิจกรรมประจำวัน การเข้าร่วมประกอบศาสนกิจในโบสถ์ในวันอาทิตย์เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาทุกคนต้องปฏิบัติ (Packwood, 1977)

ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ในประเทศสหรัฐอเมริกา วิทยาลัยวิลเลียมแอนด์แมรี (William and Mary) นับว่าเป็นวิทยาลัยแห่งแรกที่ได้มีการจัดตั้งองค์การนักศึกษาขึ้นในปลายปีพ.ศ. 560 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้นักศึกษาได้รู้จักร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในเวลาต่อมาหลายสถาบันเช่น วิทยาลัยอีวานสตัน (Evanston College) มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย (The University of Virginia) ก็ได้จัดตั้งให้มืองค์การนักศึกษาขึ้นเช่นกัน จึงทำให้กิจกรรมนักศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาและเจริญก้าวหน้าอย่างมาก และในระหว่างปีพ.ศ. 2513-2523 สถาบันอุดมศึกษาส่วนมาก ได้เปิดสอนวิชาทางการเป็นผู้นำ (Leadership) ให้แก่นักศึกษาที่ทำงานด้านกิจกรรมนักศึกษาอีกด้วย

ส่วนกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬาระหว่างสถาบันอุดมศึกษานั้น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้เริ่มขึ้นในปีพ.ศ. 2397 กิจกรรมการแข่งขันกีฬาแข่งเรือระหว่างมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) กับมหาวิทยาลัยเยล (Yale) ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมนักศึกษาทางด้านกีฬารั้งแรก โดยมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเป็นฝ่ายชนะตั้งแต่นั้นมา กิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬาก็ได้พัฒนาการ และได้รับความนิยมมากขึ้นในปีพ.ศ. 2398 กีฬาต่างๆ เช่น เบสบอล เทนนิส อเมริกันฟุตบอล กอล์ฟ แชนด์บอล ลากรอสส์ และชอกกี้น้ำแข็ง ก็เป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมเล่นกันในหมู่นักศึกษาอเมริกันเนื่องจากชาวอเมริกันชอบเล่นและดูกีฬาเป็นชีวิตจิตใจ จึงทำให้กิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬา ได้รับความสนใจจากนักศึกษาและประชาชนเป็นจำนวนมาก ในปีพ.ศ. 2449 การแข่งขันกีฬาระหว่างสถาบันอุดมศึกษานับว่าเป็นกิจกรรมกีฬาที่ยิ่งใหญ่และมีผู้เข้าร่วมเป็นอันมาก ในการแข่งขันอเมริกันฟุตบอลนัดสำคัญจะมีผู้เข้าชมการแข่งขันประมาณ 80,000-100,000 คน กิจกรรมนักศึกษาประเภทกีฬาในประเทศสหรัฐอเมริกา จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับคามนิยมและทำรายได้ดีมากให้กับสถาบันอุดมศึกษานั้น (Cummings, 1957)

ในเอเชีย ประเทศอินเดียถือว่าเป็นประเทศแรกที่ได้มีการส่งเสริมจัดตั้งค่ายอาสาสมัครโดย ท่านศรี จาواهرวู เนห์รู (Shi Jawaharhru Nehru) และดร.ราเชนทร์ ปราสาท (Dr.Rajendra Prasad) ในปีพ.ศ. 2477 ในรูปแบบของ Indian Committee for International Work Camp โดยประสานงานกับ S.C.I. ของนายปีแอร์ เซเรโรล (Pierre Cererole)

กิจกรรมนักศึกษาในประเทศไทย

กิจกรรมนักศึกษาในประเทศไทยนั้น มีมาพร้อมกับการตั้งมหาวิทยาลัย ซึ่งการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทางด้านกิจกรรมนักศึกษาในประเทศไทยนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้คือ (พรชูลี อาชาวารุง, 2525)

1. ระยะก่อนปีพ.ศ. 2513 ในประเทศไทยนั้น ในปีพ.ศ. 2459 ได้จัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้น กิจกรรมนักศึกษาในสมัยนั้นส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมกีฬา ในช่วงแรกระหว่างปีพ.ศ. 2480-2490 เป็นระยะก่อนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยมิได้ติดต่อกับต่างประเทศมากนัก ทำให้แนวคิดใหม่ทางการศึกษาอยู่ในวงจำกัด กิจกรรมนิสิตนักศึกษาในยุคนั้นจึงเน้นหนักไปในด้านยุวชนทหาร การกีฬา เนตรนารีและการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นักศึกษาไทยจำนวนหนึ่งเดินทางไปศึกษาต่างประเทศ ดังนั้น การศึกษาแผนใหม่ความคิดใหม่ๆ จึงเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในวงการการศึกษา โดยเฉพาะวงการกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

ประเภทของกิจกรรมที่ได้รับความนิยมกันมากในสมัยนั้นมากคือ กิจกรรมด้านกีฬาซึ่งเป็นที่นิยมไม่เพียงแต่ในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น แต่รวมไปถึงสถาบันที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการมีการแข่งขันกีฬาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ในสถาบันที่มีงบประมาณสนับสนุนหรือมีจำนวนนิสิตนักศึกษามากๆ ก็จะมีการแข่งขันกีฬาย่อยครั้ง และอาจจะจัดเป็นงานใหญ่ การแข่งขันฟุตบอลประเพณีระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็เริ่มมีขึ้นในช่วงระยะนี้คือปีพ.ศ. 2488 สำหรับกิจกรรมประเภทอื่นที่ได้รับความนิยมมากโดยทั่วไปก็คือ กิจกรรมประเภทบันเทิง เช่น การจัดการเที่ยวเล่นทัศนศึกษา การจัดงานสังสรรค์ งานรับน้องใหม่ งานฉลองบัณฑิตใหม่ เป็นต้น นอกจากนั้นสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งก็ดำเนินการจัดกิจกรรมประเภทที่มุ่งทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมบ้าง เช่น การจัดงานตามเทศกาลประเพณีต่างๆ งาน

ลอยกระทง มีการประกวดนางนพมาศ งานประกวดและแห่เทียนพรรษา เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีกิจกรรมประเภทวิชาการเช่น มีการจัดควิชา เป็นต้น

ในปีพ.ศ. 2469 มีการจัดตั้งศูนย์นิสิตขึ้นเป็นครั้งแรก ในปีพ.ศ. 2476 ก็ได้มีการจัดสร้างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น กิจกรรมทางด้านการเมืองของนักศึกษาเริ่มขึ้นในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2483 นิสิตนักศึกษาทั้งสองมหาวิทยาลัย ได้ร่วมกันเดินขบวนเพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นักศึกษาได้เข้าร่วมขบวนการเสรีไทยเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น ในเดือนมิถุนายนปีพ.ศ. 2492 ได้มีการเคลื่อนไหวของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพื่อเรียกร้องสถานศึกษาคืนจากทหาร และในปีพ.ศ. 2494 ได้เกิดกบฏแมนฮัตตัน ทหารเรือได้ยึดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นที่มั่นเพื่อต่อสู้กับทหารกบฏ เมื่อกองทัพกบฏปราบปรามกบฏ และยึดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์คืนมาได้ แต่ก็ยังตั้งกองทหารอยู่ในมหาวิทยาลัย ในวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2494 นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จึงได้รวมตัวกันเรียกร้องให้ทหารคืนมหาวิทยาลัยให้แก่ผู้บริหารมหาวิทยาลัย กิจกรรมนักศึกษาในด้านการเมืองเกิดขึ้นอีกหลายครั้งเช่น การเดินขบวนเพื่อประท้วงการเลือกตั้งทุจริตและไม่ถูกต้อง ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 และการเดินขบวนเพื่อแสดงประชามติกรณีพิพาทระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาในเรื่องเขาพระวิหาร กิจกรรมนักศึกษาด้านการเมืองได้ซบเซาลงในปีพ.ศ. 2501-2508 เนื่องจากเป็นช่วงทหารปกครองประเทศและได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกหลายครั้ง กิจกรรมนักศึกษาด้านการเมืองได้เริ่มอีกครั้งในปีพ.ศ. 2508 เมื่อสมาคมสังคมนิสิตแห่งประเทศไทยได้พิมพ์นิตยสาร "สังคมนิสิต" ขึ้น นิตยสารฉบับดังกล่าวมีอิทธิพลทำให้นักศึกษาหลายสถาบันได้จัดตั้งกลุ่มที่เรียกว่า "นิสิตสังคมนิสิต" เพื่อพูดคุยกันเรื่องปัญหาด้านการเมืองในวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2511 นักศึกษาได้ร่วมกับประชาชนเพื่อทำการประท้วงการขึ้นค่าโดยสารรถประจำทางที่สนามหลวง ในวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2511 และวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 นักศึกษาได้รวมตัวกันเข้าสังเกตการณ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ

ส่วนในด้านกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาในประเทศไทย องค์การและสมาคมทางศาสนาคิสต์ได้เคยจัดตั้งค่ายอาสาสมัครมาตั้งแต่ระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น Y.M.C.A. และสภานักคริสเตียนกลางกรุงเทพฯ เป็นต้น แต่ไม่แพร่หลาย เพราะส่วนใหญ่ทำในวงคริสตศาสนิกชน (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2534)

ในปีพ.ศ. 2500 ยูวพุทติกสมาคมแห่งประเทศไทย ได้ส่งผู้แทน คือ นายทวี วงศ์รัตน์ เข้าร่วมฝึกผู้นำค่ายอาสาสมัครสำหรับเอเชียใต้ ครั้งที่ 2 ซึ่งจัดตั้งโดยคณะกรรมการจัดและดำเนินการตั้งค่ายอาสาสมัครนานาชาติแห่งอินเดีย (Indian Committee for International Work Camp) โดยได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการประสานงานค่ายอาสาสมัครนานาชาติแห่งยูเนสโก ค่ายนี้ตั้งอยู่ที่ฟูลคูลลา ใกล้กัลกัตตา (Calcutta) เมื่อกลับมาแล้วได้มีการจัดตั้งค่ายอาสาสมัครในนามยูวพุทติกสมาคมแห่งประเทศไทยขึ้น ค่ายแรกตั้งที่วัดหัวสวน จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นค่ายฝึกผู้นำซึ่งมีชาวค่ายที่เป็นผู้แทนยูวพุทติกสมาคม ให้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านค่ายอาสาสมัคร จะได้เป็นกำลังในการดำเนินกิจกรรมด้านนี้ต่อไป นับว่าเป็นการเริ่มงานค่ายอาสาสมัครอย่างแท้จริง

ในปี พ.ศ. 2501 ยูวพุทติกสมาคมแห่งประเทศไทย ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมค่ายฝึกผู้นำสำหรับทวีปเอเชียใต้ ครั้งที่ 3 อีก ซึ่งตั้งค่ายที่ตำบลมาเซิล ในรัฐบอมเบย์ (Bombay) ประเทศอินเดีย เมื่อกลับมาก็ตั้งค่ายอาสาสมัครร่วมกับนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และในปีพ.ศ. 2502 ยูวพุทติกสมาคมแห่งประเทศไทยได้ส่งผู้แทนไปร่วมค่ายฝึกผู้นำสำหรับทวีปเอเชียใต้ ครั้งที่ 4 ที่เมืองดักกา ประเทศปากีสถานตะวันออกอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้กลับมาเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินการตั้งค่ายอาสาสมัครที่จะมีขึ้นในครั้งต่อไป

ในปีพ.ศ. 2502 ยูวพุทติกสมาคมแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งค่ายอาสาสมัครครั้งใหญ่ โดยร่วมมือกับนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 5 ค่าย คือ ที่อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดอุบลราชธานี ที่บ้านดอนบม จังหวัดขอนแก่น ที่วัดคอนทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา และที่จังหวัดสุรินทร์ การจัดตั้งครั้งนี้ทางยูวพุทติกสมาคมแห่งประเทศไทยได้เชิญเลขาธิการคณะกรรมการประสานงานค่ายอาสาสมัครนานาชาติแห่งยูเนสโก (UNESCO) คือ นายฮันส์ปีเตอร์ มุลเลอร์ (Hanspeter Muller) มาเป็นที่ปรึกษาด้วย และเนื่องจากการจัดตั้งค่ายอาสาสมัครครั้งนี้ได้ผลดีเป็นบางค่าย ส่วนใหญ่แล้วไม่ได้ผลสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ทางยูวพุทติกสมาคมแห่งประเทศไทย จึงได้จัดตั้งค่ายอาสาสมัครมาจนถึงปีพ.ศ. 2505 จึงได้รื้อฟื้นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งโดยขอความร่วมมือจากนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ซึ่งเคยจัดทำกิจกรรมค่ายอาสาสมัครได้ผลดีมาแล้ว ได้จัดตั้งค่ายอาสาสมัครขึ้น 2 ค่าย ที่ตำบลปากห้วย และที่ตำบลบ้านทองหลาง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 2 ค่ายได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี ชาวค่ายซึ่ง

เป็นผู้แทนจากยุวพุทธิกสมาคมในจังหวัดต่างๆ ได้จัดตั้งค่ายอาสาสมัครขึ้นอีกเช่น จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น นับได้ว่ากิจกรรมค่ายอาสาสมัครได้แพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้นเป็นลำดับ

2. ระยะระหว่างปีพ.ศ. 2513-2519 ในช่วงนี้เป็นระยะที่มีการ

เปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษาหลายอย่าง ประการแรก คือ การจัดตั้งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยเมื่อปีพ.ศ. 2513 ซึ่งทำให้การทำกิจกรรมต่างๆ ของนิสิตศึกษานั้นกระทำกันอย่างมีระบบมากขึ้น และทำให้การร่วมมือกันระหว่างนิสิตนักศึกษาของสถาบันต่างๆ มีมากขึ้น กิจกรรมการประท้วงเกี่ยวกับสภาพของสังคมโดยนิสิตนักศึกษาทวีจำนวนมากขึ้น เรื่องที่ประท้วงจัดได้เป็นสามประเภทคือ การต่อต้านต่างประเทศ การประท้วงกิจการภายในของมหาวิทยาลัยและเรื่องภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งส่วนใหญ่ศึกษามักจะประท้วงเกี่ยวกับกิจการภายใน และเรื่องภายนอกของมหาวิทยาลัยมากกว่าการประท้วงเพื่อต่อต้านต่างประเทศ เช่น ในปีพ.ศ. 2513 ได้มีการประท้วงของนักศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง และประท้วงการรับนักเรียนนายเรืออากาศเข้าศึกษาในคณะวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัย มีการเดินขบวนเพื่อขอเปลี่ยนชื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยอีกในปีพ.ศ. 2516 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2522) การประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิและผลประโยชน์ของนักศึกษาขับไล่ผู้อำนวยการวิทยาลัย โดยกล่าวหาว่าคอร์รัปชันและไม่ยอมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมร่วมสังคม และใช้ระบบเผด็จการบริหารวิทยาลัยโดยนักศึกษาวิทยาลัยครูอุดรธานีประมาณ 3,000 คน ในปีพ.ศ. 2516 เช่นกัน เป็นผลให้กรมการฝึกหัดครูต้องเข้าไกล่เกลี่ย และให้คำมั่นสัญญากับนักศึกษาว่าจะปรับปรุงการบริหารวิทยาลัยใหม่ และยินยอมให้วิทยาลัยปฏิบัติตามคำเรียกร้องของนักศึกษา เป็นบางข้อ (โพยม วรรณศิริ, 2516)

กิจกรรมนักศึกษาในด้านการเมืองได้มีมากขึ้นจนถึงวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 นักศึกษาและประชาชนได้ร่วมกันเดินขบวนจนผู้นำประเทศในสมัยนั้นหนีออกนอกประเทศ และจากเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 นี้เองเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักศึกษาในช่วงระยะนี้ คือ กิจกรรมนักศึกษาได้เปลี่ยนรูปแบบเกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองมากขึ้น นั่นคือ นักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ได้ทำการนัดหยุดเรียนเพื่อเดินประท้วงเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองของรัฐบาล โดยออกแถลงการณ์หรือ

เดินขบวนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง รวมทั้งการประท้วงของนิสิตนักศึกษาในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 มีการเรียกร้องสิทธิการออกสู่สังคมในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยโดยนักศึกษาไปให้ความรู้แก่ประชาชนโดยตรงจนกล่าวได้ว่ากิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง

3. ระยะตั้งแต่ปีพ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบัน ในระยะแรกของช่วงนี้ กิจกรรมนิสิตนักศึกษาถูกจำกัดเพียงด้านกีฬาและวัฒนธรรมเท่านั้น ทั้งนี้เป็นไปตามคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ที่ 42/2519 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ซึ่งเข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 อันเป็นผลให้นโยบายและกฎต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาทั้งหมดพร้อมทั้งสโมสร องค์การนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยวิทยาลัย และโรงเรียนทุกประเภท ถูกยุบเลิก กิจกรรมนักศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้จัดขึ้นมีเพียงแต่ในด้านกีฬาและด้านวัฒนธรรมเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523)

จนกระทั่งต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2521 อนุมัติให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ดำเนินกิจกรรมนอกสถานที่ได้ ในระยะหลังของช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ. 2521 ทางด้านกิจกรรมนักศึกษาได้มีการตื่นตัวกันศึกษามากในเรื่องชมรมทางวิชาการต่างๆ และชมรมอื่นๆ มากรวมถึงชมรมค่ายอาสาสมัครซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นในช่วงนี้และต่อมา กิจกรรมนิสิตนักศึกษามีได้จำกัดอยู่เพียงในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น กิจกรรมนักศึกษายังได้ขยายครอบคลุมไปถึงภายนอกมหาวิทยาลัยหรือนอกสถาบันคือ สังคมโดยรวมด้วย กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การตั้งค่ายอาสาสมัครคือ การที่นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และชุมชน มีการช่วยนำอุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับโรงเรียนในชนบท มีการช่วยสอนหนังสือให้แก่นักเรียนในโรงเรียนที่ขาดแคลนครู เป็นต้น

จากประวัติและการดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาต่างๆ ที่กล่าวมา โดยเฉพาะกิจกรรมนักศึกษาในประเทศไทย จะเห็นได้ว่ากิจกรรมนักศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน กิจกรรมมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะของสังคมอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ในช่วงแรกนั้นกิจกรรมเน้นไปในทางด้านกีฬา นันทนาการ จนเปลี่ยนมาเป็นกิจกรรมทางด้านการเมือง โดยเฉพาะกิจกรรมในด้านช่วงที่มุ่งเน้นทางการเมืองนี้ เป็นช่วงของการพัฒนาประเทศ และยังมีความขัดแย้งกันในด้านความคิดรูปแบบการปกครองและวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการมีบทบาทของกลุ่มคนรุ่นใหม่

และการรับเอาวัฒนธรรมของชาวตะวันตกเข้ามา จนในปัจจุบันกิจกรรมนักศึกษาได้พัฒนาให้มีความหลากหลายในกิจกรรม โดยเน้นการมุ่งออกสู่สังคมมากขึ้น เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมมาก เป็นต้น

ความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายๆคนได้ให้ความเห็นว่ากิจกรรมนักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่มีความสำคัญ และจำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนให้นักศึกษาได้จัดกิจกรรมนักศึกษาขึ้น

Stroup (1964) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับงานกิจกรรมนักศึกษาเอาไว้ว่า งานกิจกรรมนักศึกษาได้ถูกตั้งขึ้น เพื่อให้การสนับสนุนวัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐานของสถาบัน จึงต้องให้ความสำคัญแก่กิจกรรมเสริมหลักสูตรควบคู่กับกิจกรรมประจำ คือ กิจกรรมการเรียนการสอน

Williamson (1961) ได้กล่าวว่ากิจกรรมนักศึกษาเป็นจุดศูนย์กลางในกระบวนการอุดมศึกษา ในการพัฒนานักศึกษาแต่ละคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์

Berney (1956, อ้างถึงในสำเนา ขจรศิลป์, 2531) กล่าวว่า การเรียนในมหาวิทยาลัยนอกจากจะเรียนเพื่อให้ได้ความรู้ความชำนาญด้านอาชีพตามสาขาวิชาที่เลือกเรียนแล้ว มหาวิทยาลัยยังปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้นักศึกษาได้รับประโยชน์อย่างสมบูรณ์จากชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยการให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านต่างๆของมหาวิทยาลัย

สำเนา ขจรศิลป์ (2531) ได้ให้ความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา ดังนี้

1. ความสำคัญต่อนักศึกษา นักศึกษาโดยทั่วไปเป็นคนหนุ่มคนสาวที่มีพลังกำลังทั้งทางร่างกายและด้านความคิด มีความอยากรู้อยากเห็น และเป็นผู้ที่มีความหวังดีต่อสังคมด้วยใจอันบริสุทธิ์ กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรจะช่วยตอบสนอง ความต้องการของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี กิจกรรมนักศึกษาจึงมีความสำคัญต่อนักศึกษา ดังต่อไปนี้

1.1 ช่วยพัฒนานักศึกษาในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ

1.2 ช่วยให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.3 ช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสนำพลังทางด้านร่างกายและความคิดเพื่อกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสถาบันการศึกษา และต่อประเทศชาติ

2. ความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา การทำงานระหว่างอาจารย์และ นักศึกษาในกระบวนการกิจกรรมนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่น และมีความเข้าใจต่ออาจารย์และสถาบันอุดมศึกษาดียิ่งขึ้น กิจกรรมนักศึกษาด้าน ศิลปวัฒนธรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์และกีฬา จึงเป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่ ชื่อเสียง และเกียรติคุณของสถาบันอุดมศึกษา

3. ความสำคัญต่อประเทศ ในแต่ละปี นักศึกษาได้ออกไปพัฒนาชนบทใน ถิ่นทุรกันดารได้สร้างถาวรวัตถุหลายอย่าง เช่น โรงเรียน สะพาน ฝายน้ำล้น ถังเก็บน้ำฝน เป็นต้น และนอกจากนั้นยังช่วยให้ประชาชนในชนบทได้เข้าใจการ ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมแผนใหม่ เข้าใจการศึกษาและการสาธารณสุขเพื่อ ช่วยให้ชาวชนบทได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนักศึกษา ได้มีบทบาทสำคัญในการทบทวนและพัฒนา และเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติ กิจกรรม ด้านกีฬาได้ช่วยทำให้นักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ มีร่างกายแข็งแรง ซึ่งจะ เป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ดังนั้น กิจกรรมนักศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากในอันที่จะพัฒนาฝึกฝนตัว นักศึกษา ซึ่งเป็นเยาวชนของชาติให้มีความรู้ความรักและหวงแหนในความเป็น ไทย ตลอดจนหล่อหลอมจิตใจของเยาวชนให้เป็นคนดี เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้ เจริญรุ่งเรืองต่อไป

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนักศึกษา

พรชูลี อาชาวำรุง (2525) ได้ให้รายละเอียดจุดมุ่งหมายของกิจกรรม นักศึกษาจะต้องครอบคลุมในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เป็นการเตรียมตัวนักศึกษา สำหรับการดำเนินชีวิตในสังคม ประชาธิปไตย
2. ส่งเสริมความมีระเบียบวินัยในตนเอง
3. ให้นักศึกษารู้จักวิธีการทำงานร่วมกัน
4. เพิ่มพูนความสนใจของนักศึกษาให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
5. ให้เกิดความสนใจในการปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนต่างๆ
6. นักศึกษาได้มีโอกาสในการพัฒนาความสามารถพิเศษ
7. ส่งเสริมแรงขับที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษา
8. พัฒนาความสามัคคีในสถาบัน

Prakash (1969, อ้างถึงใน พรชูลี อาชาวาร์ง, 2525) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนักศึกษาว่า

1. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและบุคลิกภาพของนักศึกษาเอง
2. เสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในตัวเองของนักศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมตัว เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต

คณะรัฐมนตรีได้มีจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักศึกษาไว้ ตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2522 โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของการ ส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาไว้ดังนี้ คือ

"สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา จัดกิจกรรมนักศึกษาในฐานะเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมประสบการณ์ทาง วิชาการและวิชาชีพ ส่งเสริมพลานามัย ปกป้องคุณธรรม และพัฒนาบุคลิกภาพอัน พึงประสงค์ของนักศึกษา เพื่อจบการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีความเจริญงอกงามทั้งทาง ด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ" (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2534)

สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2534) ได้มีจุดมุ่งหมายในการให้การ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย และสถาบันต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ ประเภท และลักษณะของกิจกรรมดังนี้คือ

5.1 วัตถุประสงค์ทั่วไปของการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา

5.1.1 เพื่อพัฒนาตัวนิสิตนักศึกษาเอง

5.1.2 เพื่อให้ให้นิสิตนักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการ เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งในด้านบำเพ็ญประโยชน์ กีฬา สัมมนา กิจกรรม ศิลปวัฒนธรรม และจริยธรรม

3. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งค่านิยมใน ตัวนิสิตนักศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์อันดี งามของชาติ

4. เพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้ทางวิชาการและบริการไปสร้างสรรค์และ พัฒนาสังคมให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านถาวรวัตถุด้านการดำเนินชีวิตของ ประชาชน ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษา ประชาชน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรง ในสภาพที่เป็นจริงของสังคม อันจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆของสังคม มีจิตสำนึกที่ถูกต้องดีงาม และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

6. เพื่อเสริมสร้างค่านิยมด้านความร่วมมือสามัคคี ความรับผิดชอบต่อและเสียสละเพื่อส่วนรวม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักวางแผน กำหนดวิธีการและขั้นตอนการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ

7. เพื่อส่งเสริมพละนาถายและพัฒนาศักยภาพ

8. เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย

จากวัตถุประสงค์ที่นักการศึกษาต่างๆกล่าวมา จะเห็นว่าในแต่ละสถาบันการศึกษาจะมีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่คล้ายๆกัน จึงสรุปได้ว่าวัตถุประสงค์หลักของการจัดกิจกรรมนักศึกษาก็คือ การพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกด้าน และนอกจากจะมีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการแล้ว ยังจะต้องมีความสมบูรณ์พร้อมในด้านอื่นๆเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม การมีคุณธรรม และคุณลักษณะของมนุษย์ที่ดี เป็นต้น

ประเภทของกิจกรรมนักศึกษา

สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2534) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนักศึกษาตามลักษณะวัตถุประสงค์ และโครงการที่เขียนของบประมาณสนับสนุนเป็น 5 ประเภท คือ

1. โครงการด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาพัฒนาชนบท

ลักษณะของกิจกรรม เป็นโครงการทางด้านอาสาพัฒนาชนบทและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งนี้ รวมถึงโครงการทั้งในขั้นการสำรวจและขั้นการดำเนินการโดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติ ได้แก่

1.1 ด้านการศึกษา เช่น สร้าง ซ่อมแซมอาคารเรียน พัฒนาโรงเรียน สร้างสนามกีฬา จัดทำและสาธิตการจัดทำอุปกรณ์การศึกษา สาธิตและให้ความรู้การจัดห้องสมุด ฯลฯ

1.2 ด้านสาธารณสุขโรค เช่น สร้างถังเก็บน้ำฝน บุตรระ บุตรบ่อน้ำ พัฒนาปรับปรุงหมู่บ้าน และสาธารณสุขสมบัติ

1.3 ด้านคมนาคม เช่น การสร้างสะพาน ถนน งานวางท่อระบายน้ำ

1.4 ด้านการเกษตร เช่น การสร้างฝาย การจัดระบบการส่งน้ำทาง การเกษตร การส่งเสริมเผยแพร่และสาธิตความรู้ทางการเกษตร

1.5 ด้านสาธารณสุข เช่น การจัดชุดแพทย์เคลื่อนที่ หันตแพทย์เคลื่อนที่ การให้บริการและคำแนะนำความรู้ด้านอนามัยและสาธารณสุขทั่วไป

1.6 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่า พัฒนา ปรับปรุงอุทยาน ขุดลอกคูคลอง ให้บริการความรู้ในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

2. โครงการด้านศิลปวัฒนธรรม

ลักษณะของกิจกรรม เป็นโครงการจัดแสดงหรือนิทรรศการหรือกิจกรรม ทางด้านนาฏศิลป์ดนตรีไทย และการละเล่นพื้นเมือง รวมทั้งการจัดกิจกรรมตาม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและท้องถิ่น การจัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เช่น การ จัดกิจกรรมวันลอยกระทง วันเข้าพรรษา วันแม่แห่งชาติ ฯลฯ และกิจกรรมอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

3. โครงการด้านจริยธรรม

ลักษณะของกิจกรรม เป็นโครงการประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมที่ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลง เจตคติ พฤติกรรมในด้านการ พัฒนาบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม หรือการพัฒนาจิตใจของ นักศึกษาโดยใช้กลวิธี เทคนิค และวิธีการต่างๆ เช่น การบรรยาย อภิปราย จัด กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การสร้างสถานการณ์จำลอง การศึกษาและปฏิบัติศาสนกิจ ต่างๆ เช่น ฟังธรรม อยู่ธุดงค์ ฯลฯ

4. โครงการด้านกีฬา

ลักษณะของกิจกรรม ทบวงมหาวิทยาลัยฯ ชิงงบประมาณส่งเสริมกิจกรรม นักศึกษาสนับสนุนกิจกรรมกีฬา ใน 2 ประเภทคือ

4.1 กีฬานันทนาการ สนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬาเพื่อให้นักศึกษาโดยทั่ว ไปได้เล่นกีฬาเพื่อนันทนาการ ได้เรียนรู้ทักษะในการเล่นกีฬาตามความสนใจและ สมรรถภาพในเวลาว่าง เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดและออกกำลังกายเพื่อ สุขภาพและพัฒนาบุคลิกภาพ

4.2 การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ได้ให้การสนับสนุน งบประมาณสมทบ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนั้นยังมีกีฬา มหาวิทยาลัยอาเซียนและมหาวิทยาลัยโลก ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยฯ ให้การสนับสนุน

5. โครงการด้านสัมมนากิจกรรมนักศึกษา

ลักษณะของกิจกรรม เป็นการจัดอบรม ประชุม สัมมนาที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาโดยผู้เข้าร่วมประกอบด้วยนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม ตลอดจนบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา และการนี้หัวข้อเรื่องของการอบรม ประชุม สัมมนา จะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา

Prakash (1969, อ้างถึงใน พรชูลี อาชาวำรุง, 2525) แบ่งกิจกรรมนักศึกษาเป็นประเภทต่างๆ ตามเนื้อหากิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมด้านส่งเสริมติดต่อสื่อสาร เช่น ปาฐกถา การอภิปราย การโต้วาที เป็นต้น
2. กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดง เช่น การแสดงละคร เป็นต้น
3. กิจกรรมทางสังคมต่างๆ เช่น การจัดงานรื่นเริง เดินรณรงค์ ทักษะการทัศนศึกษา เป็นต้น
4. กิจกรรมทางด้านกีฬา และดนตรี
5. ชุมนุมทางวิชาการ เช่น ชุมนุมวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา เป็นต้น
6. กิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เช่น ช่วยเหลือชุมชน การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ประสบภัย เป็นต้น
7. โครงการระหว่างวิทยาลัย
8. โครงการช่วยเหลือพิเศษต่าง ๆ

จากลักษณะกิจกรรมนักศึกษาต่างๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันการศึกษาสามารถสรุปเป็นกิจกรรมในลักษณะกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 4 กลุ่ม ดังนี้คือ

1. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
2. กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ
3. กิจกรรมทางด้านวิชาการและสัมมนา
4. กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม และจริยธรรม

และกิจกรรมที่นักศึกษาให้ความนิยมนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมด้านค่ายอาสาพัฒนา เป็นการออกค่ายสู่ชนบทที่ห่างไกล และกิจกรรมที่ได้รับความนิยมอีกกิจกรรมหนึ่งคือ กิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ ส่วนกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และจริยธรรม กิจกรรมทางด้านวิชาการ และสัมมนาก็ได้รับความนิยมรองๆ ลงมา

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจนั้น มีอยู่หลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้ใช้แนวทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของมาสโลว์ (Maslow Hierachy of Need) ประกอบการทำวิจัยเท่านั้น

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow Hierachy of Need)

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow, 1970) ได้ชี้ให้เห็นว่า ความต้องการของคนจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจูงใจ ซึ่งความต้องการต่างๆในทัศนะของเขาจะแบ่งออกได้เป็นระดับต่างๆกัน ทฤษฎีของเขาเป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างกว้างขวางในชื่อของ "Maslow Hierachies of Need" โดยเขาได้ชี้ให้เห็นว่า บุคคลถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่จะสนองตอบตามความต้องการเฉพาะอย่าง ซึ่งความต้องการนี้เขาได้ตั้งข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลไว้ดังนี้

1. บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุดขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจให้แสดงพฤติกรรมอีกต่อไป แต่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมของบุคคลนั้นต่อไปใหม่

3. ความต้องการของบุคคลนั้นจะเรียงลำดับขั้นตอนตามความสำคัญ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป

ลำดับขั้นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลของมาสโลว์มี 5 ขั้นคือ

1. ความต้องการทางด้านสรีระ (Physiological Need) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุดเพื่อควมมีชีวิตอยู่รอด ได้แก่ ความต้องการอาหาร ความต้องการทางเพศ เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

2. ความต้องการสวัสดิภาพ และความปลอดภัย (Safety Need) ซึ่งเมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัยก็จะเกิดขึ้น ความต้องการด้านนี้จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายในรูปแบบต่างๆที่จะเกิดขึ้นแก่ร่างกาย เช่น ความปลอดภัยจากการถูกข่มขู่ การบังคับหักหาญ ความเจ็บป่วย หรือการสูญเสีย

ทางด้านต่าง ๆ เป็นความต้องการที่จะแสวงหาความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและความคุ้มครองจากผู้อื่น

3. ความต้องการความรัก และเป็นสมาชิกของกลุ่ม (Love and Belonging Need) เมื่อความต้องการขั้นที่ 2 ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการทางสังคมจะเป็นสิ่งจูงใจต่อพฤติกรรมของคน คนเรามีนิสัยชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มอยู่แล้ว ดังนั้นความต้องการด้านนี้จะเป็นความต้องการในการอยู่ร่วมกัน และการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นๆ และมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นสิ่งที่หนึ่งของกลุ่มทางสังคม เช่น ต้องการที่จะเป็นเจ้าของ ต้องการที่จะเข้าสมาคมต้องการความรัก ต้องการการยอมรับจากเพื่อนๆ ต้องการให้และยอมรับความเป็นเพื่อนจากผู้ใกล้ชิดทั่วไป เป็นต้น

4. ความต้องการภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem Need) เป็นความต้องการในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับความมั่นใจในตนเอง ทั้งในเรื่องของการมีความรู้ความสามารถ มีความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญ และความต้องการที่จะตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง หรือความก้าวหน้าทางด้านสถานภาพ เช่น ตำแหน่ง ชื่อเสียง เกียรติยศ เป็นต้น

5. ความต้องการรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถูกต้องแท้จริง (Self Actualization Need) ซึ่งจัดเป็นความต้องการในระดับสูงของชีวิตมนุษย์ จัดเป็นความต้องการที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตน เมื่อบุคคลได้มีการพิจารณาบทบาทของเขาในชีวิตว่าควรจะเป็นอย่างไรแล้ว เขาก็จะพยายามผลักดันชีวิตของเขาไปในทางที่ดีที่สุดตามที่เขาคาดหมายไว้ และยอมจะขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของเขาด้วย ความต้องการในระดับนี้จัดเป็นความต้องการที่จะใช้ความสามารถในทุกอย่างของคนอย่างเต็มที่

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการวิจัยในเรื่องแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา นั้น มีผู้ศึกษาวิจัยในด้านนี้น้อย และเอกสารงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้านี้ ใน การวิจัยบางเรื่อง จะขอสรุปผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาเท่านั้น

2.3.1. ผลงานวิจัยในประเทศ

สามารถ คงสะอาด (2522) ได้ศึกษา ความเห็นของอาจารย์และ นักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาในวิทยาลัยครูภาคใต้จำนวน 5 แห่ง โดยจะขอ กล่าวเฉพาะในส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ตลอดจนแนวทางและรูปแบบของกิจกรรมนักศึกษาที่อาจารย์และนักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ซึ่งผู้ วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์และนักศึกษา จำนวน 558 คน ผลการวิจัยพบ ว่า ในส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษานั้น ความคิดเห็นทั้งอาจารย์และ นักศึกษาไม่แตกต่างกันว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษานั้นยังมีน้อยไป ในส่วนของ กิจกรรมที่ต้องการจัดขึ้นนั้น นักศึกษาและอาจารย์มีความคิดเห็นตรงกันที่ต้องการ ให้มีการจัดกิจกรรมที่เน้นหนักทางด้านการพัฒนาสังคมเป็นอันดับหนึ่ง ด้านส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมเป็นอันดับสอง ส่วนอันดับสามและสี่มีความเห็นต่างกันคือ อาจารย์ เห็นว่าด้านวิชาการควรมาก่อนด้านกีฬาและนันทนาการ แต่นักศึกษาเห็นว่ากีฬาและ นันทนาการควรมาก่อนกิจกรรมด้านวิชาการ

ปกรณ์ คุณารักษ์ (2522) ได้ศึกษาการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาทางด้าน การเมือง ในส่วนของการเข้าใจ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม เพื่อเปรียบเทียบความ เข้าใจทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา โดยวิเคราะห์ในด้านเพศ ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 216 คน ผลการวิจัยสรุปได้ ว่า นิสิตส่วนใหญ่เข้าใจและมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและมี เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีทัศนคติที่เป็นปัญหาของประชาธิปไตย ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพศพบว่า ชายเข้าใจและมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาทางการเมือง มากกว่าหญิง ในเรื่องทัศนคติที่เป็นปัญหาในทางประชาธิปไตยนั้นทั้งชายและหญิง ไม่แตกต่างกัน และปัจจัยทางภูมิหลังทางเศรษฐกิจพบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อความ เข้าใจ ทัศนคติและความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาทางการเมือง ของ นักศึกษาแต่อย่างใด

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2525) ได้ศึกษา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนิสิตและนักศึกษา ในประเทศไทยขึ้นซึ่งในส่วนของ ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษานั้น ผลปรากฏว่า นิสิตนักศึกษาต้องการ เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเรียงลำดับดังนี้ คือ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรม ที่ศึกษาชีวิตสภาพความเป็นจริงในสังคมเพื่อออกไปรับใช้ประเทศชาติและส่วนรวม กิจกรรมที่ฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น กิจกรรมในด้านการส่งเสริม อาชีพ ซึ่งต่างจากฝ่ายของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ที่ต้องการให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเรียงลำดับดังนี้ คือ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกีฬา และนันทนาการ กิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมส่งเสริมความเป็นผู้นำ

2.3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Eyler (1982) ได้ศึกษา ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในสถาบันของนักเรียนและนักศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองหรือไม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 3,087 คน ผลการทดสอบสามารถทำนายได้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสถาบันของนักเรียนและนักศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กับ ทัศนคติทางการเมืองจริง นักเรียนและนักศึกษาที่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรม เสริมหลักสูตรนั้น ต้องการที่จะเข้าไปมีบทบาททางการเมือง หรือเป็นผู้นำและ ผู้วางนโยบายต่างๆในอนาคต

Foldenauer (1987) ได้ศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในอะลาสกา (Alaska) ที่ต้องกำหนดว่านักศึกษาที่จะ เข้าร่วมกิจกรรมนั้น จะต้องได้เกรดเฉลี่ยในชั้นปานกลาง "C" ขึ้นไป ซึ่งผลการ วิจัยพบ ว่าการกำหนดคะแนนผลการเรียนของนักศึกษาดังกล่าว ในการเข้าร่วม กิจกรรมนักศึกษา ไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาเลย

Mitchell และ Dell (1992) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเข้าร่วม กิจกรรมนักศึกษาด้านต่างๆ ของนักศึกษาผิวดำในมหาวิทยาลัยกับความ เป็นชาตินิยมผลปรากฏว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาผิวดำในมหาวิทยาลัยมีความ สัมพันธ์กันกับความเป็นชาตินิยมจริง ซึ่งโดยเฉพาะในกิจกรรมที่ขัดกับศิลปะและ วัฒนธรรมของชาติ นักศึกษาผิวดำจะเข้าร่วมกิจกรรมน้อยลง

Carlini (1993) ได้ศึกษา การเข้าร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนมัธยมจำนวน 16,117 คนใน 15 เมืองของประเทศบราซิล เกี่ยวกับการเสพติดและของมีค่า กลับพบว่า ถึงแม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะได้เข้าร่วมกิจกรรมในด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมทางด้านจริยธรรมและศาสนาก็ตาม แต่ก็ยังพบว่านักเรียนก็ยังคงเสพติดและของมีค่าอยู่